
DEELPROJECT 1

Deelproject 1 van Professionaliseren Dijkbewaking is de uniformering in dijkbewakingorganisatie en benamingen. In voorliggende hoofdstuk wordt dit deelproject toegelicht: het doel, de aanpak en de resultaten.

Samenvatting:

- Doel
Het doel van dit deelproject is om de organisatie en de benamingen te uniformeren.
- Aanpak
  - Globale inventarisatie werkwijze tijdens bijeenkomst
  - Inventarisatie huidige werkwijze en benamingen organisaties door enquête.
  - Klankborden en concept bespreken tijdens bijeenkomst
  - Definitieve werkwijze en benaming
- Resultaat:
Beschrijving van standaard te gebruiken werkwijze en benamingen in schema

Doel

Het doel van dit deelproject is om de organisatie en de benamingen te uniformeren.

De reden hiervoor is dat om elkaar daadwerkelijk te kunnen helpen bij een bedreiging van de waterkering, alle aanwezigen dezelfde taal moeten spreken. Onduidelijkheden over wat er bedoeld wordt, werkt vertragend, verwarrend en brengt risico's met zich mee.

Daarnaast worden in dit project Professionaliseren dijkbewaking, documenten opgesteld en opleidingen ontwikkeld. Het is niet wenselijk om de termen dan telkens uit te moeten leggen of door of naast elkaar te gebruiken.

Dit betekent dat het resultaat van deelproject 1 is dat er één organisatie met bijbehorende benamingen in een schema wordt neergezet. Dat vormt de basis voor de andere deelprojecten.

Als waterschappen zelf de eigen termen of organisatie willen aanhouden, niet alleen voor de korte termijn maar ook op de langere termijn, staat dat elk waterschap vrij. Met het project Professionaliseren dijkbewakingorganisatie is het doel een standaard neer te zetten die hopelijk zoveel mogelijk waterschappen gaan gebruiken omdat dit de dijkbewaking in Nederland ten goede zal komen.

Aanpak

Tijdens de eerste bijeenkomst op xxx hebben de aanwezige waterschappen een schema gemaakt van hun globale werkwijze. Daaruit bleek dat de waterschappen het in Nederland deels op dezelfde wijze maar in details anders aanpakken. Tevens werd uitgesproken dat uniformering hiervan wenselijk zou zijn.

Vervolgens is dit deelproject opgestart en is een enquête opgesteld en uitgegaan naar alle waterschappen. Deze is door 14 waterschappen ingevuld en de resultaten zijn in een rapport opgenomen. In grote lijnen vielen de volgende zaken op:

- 9 waterschappen doen (nog) niet mee dus het is het doel om deze er bij te gaan betrekken
- de benamingen voor de dijkbewakingorganisatie verschillen behoorlijk. Het meest gebruikt is de term: Dijkbewaking(organisatie)
- De benaming voor de verschillende rollen verschilt nog meer:
  - Voor de inspectie wordt gebruikt: dijkwacht, patrouillelopers, inspecteurs/ leden dijkleger, dijkbeheerder

- Voor de analyse wordt gebruikt: medewerker/ adviseur/ technische medewerker/ beheerder dijkspecialist/ wachtcommandant/ assistent dijkpost/ coördinator dijkwacht/ hoofd dijkpost/ technisch specialist
- Voor de administratie wordt gebruikt: ondersteuner/ ico/ technisch administratief ondersteuner
- Grote verschillen in de kilometers primaire en regionale keringen die per waterschap geïnspecteerd moeten worden. Bij primaire keringen verschilt het tussen 53 en 560 km. Bij regionale keringen tussen 30 en 1.200 km
- Er zijn ook grote verschillen in de grootte van de Dijkbewakingorganisatie en of dit met eigen personeel of met vrijwilligers gebeurt. Eigen personeel (range 20 tot 205 medewerkers) versus vrijwilligers (0 – 780 vrijwilligers). De helft van de deelnemende waterschappen werkt met vrijwilligers
- De inspectietrajecten variëren veelal van 2 (lopend) tot 10 km (rijdend). En wordt vaak in groepjes van 2 of 3 mensen uitgevoerd. Vaak ook 's nachts.
- Grote overeenkomsten bij de waterschappen zijn: enthousiaste leden en bereidheid om bij andere waterschappen in te springen.

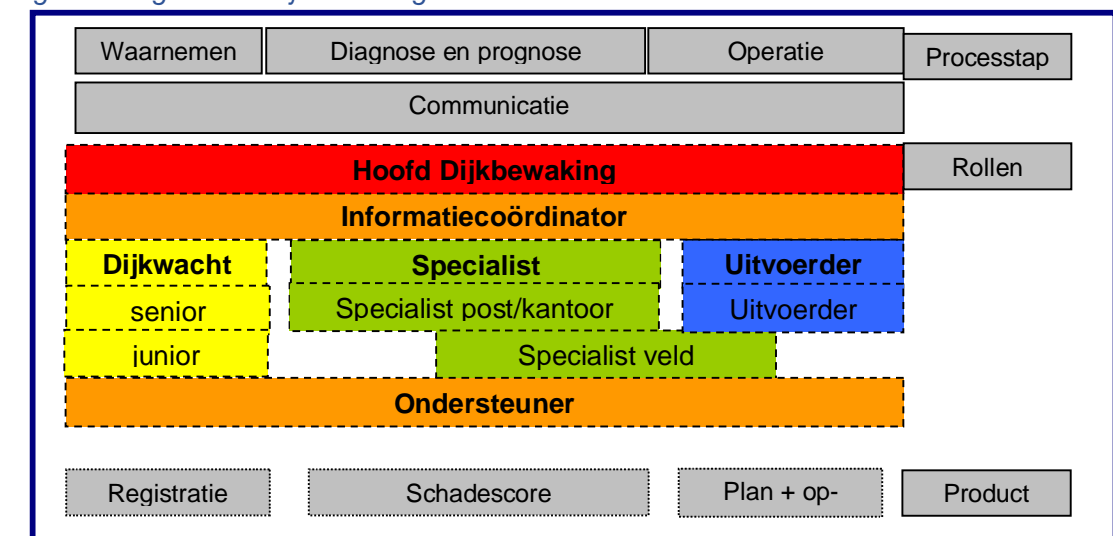
Vervolgens zijn deze resultaten en een eerste voorstel voor de organisatie en benamingen besproken bij een bijeenkomst in juni 2016. Twee hoofdzaken zijn besproken: de organisatie en de benamingen.

Organisatie

Dijkbewaking is een opeenvolgende reeks van handelingen (zie figuur 1) bestaande uit:

- waarnemen (zien van het probleem). Het waarnemen van schades (of: detecteren van incidenten) en vastleggen van feiten
- diagnosticeren (vaststellen van het probleem) en prognosticeren (vaststellen van het beoogde effect). Dit is eigenlijk de beoordeling: hoe groot is de schade en wat kan de schade betekenen
- operationaliseren (het opheffen van het probleem). het kiezen, ontwerpen, laten voorbereiden en uitvoeren van en passende en standaard noodmaatregelen. Zoals het uitrollen van dijkzeil, opkisten van zandmeevoerende wellen e.d.
- onderdeel van dit alles is de communicatie. Deze wordt steeds belangrijker, ook in het kader van netcentrisch werken. De verschillende rollen voeren dit zelf uit maar worden ondersteund door een informatiecoördinator die de informatie verwerkt. Dit is bekend bij de waterschappen en een logische werkwijze.

Figuur 1: organisatie dijkbewaking

Benamingen

Tijdens de bijeenkomst is gesproken over de uitgangspunten voor de benamingen. De benamingen moeten duidelijk zijn, geen afkortingen en zo kort mogelijk.

Over de globale organisatie (hoe doen we het) was instemming en ook over de benaming van de organisatie: Dijkbewaking(organisatie).

Over de benamingen van de rollen kwamen twee voorstellen:

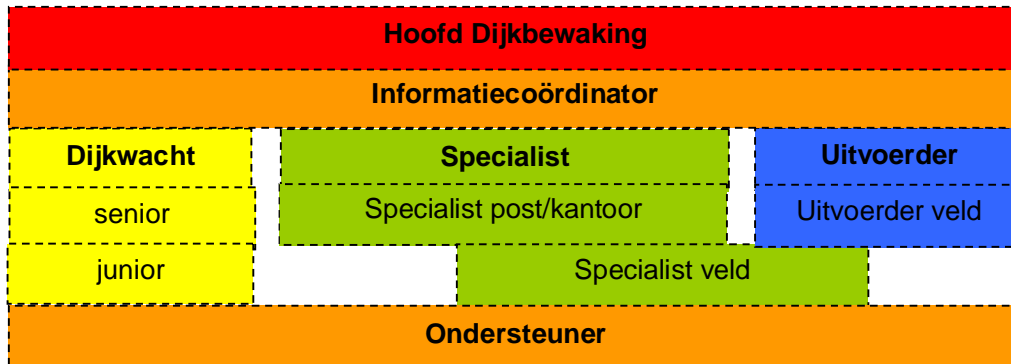
- Een voorstel voor de nieuwe benamingen, zie schema hierboven
- En een voorstel om niet te gaan voor een naam maar voor de rolbeschrijving. Deze is echter langer om te beschrijven en heeft dus niet de voorkeur.

In bijlage 1 zijn de globale rolbeschrijvingen opgenomen.

Om de herkenbaarheid in het veld en op de dijkpost te vergroten is gebruik van dezelfde kleur hesjes bij alle dijkbewakingorganisaties aan te raden. De kleuren in de figuur geven de kleuren van de hesjes aan.

Bijlage 1: globale rolbeschrijvingen

In deze bijlage zijn globale rolbeschrijvingen opgenomen. Deze zijn gebundeld uit rolbeschrijvingen van verschillende waterschappen.

HOOFD DIJKBEWAKING

Pieter van 52 is Hoofd dijkbewaking. Hij voert de volgende werkzaamheden uit:

Vorbereiding

- Inrichten van Dijkpost inclusief organisatie van de bezetting
- Bereidt briefing voor i.o.m. dijkexperts

Inzet

Verantwoordelijkheid

- Verantwoordelijkheid voor dijkpost, schaderegistratie en alarmering, communicatie met kantoor en dijkwachten en specialisten en uitvoerders. Delegeert dit deels en neemt/houdt leiding
- Ziet toe op functioneren, het correct uitvoeren van werkinstructies en de persoonlijke veiligheid van het dijkpostpersoneel, dijkwachten, militairen en aannemers
- Is gedurende de dienst altijd zichtbaar, herkenbaar en beschikbaar op de dijkpost
- Is team met ico
- Signaleert en meldt knelpunten in de organisatie van mensen, middelen en materiaal en signaleert knelpunten in de samenwerking met andere overheden of hulpdiensten. En handelt.
- Zorgt voor rust en orde op dijkpost
- Goede overdracht van vorige en aan volgende hoofd dijkbewaking
- Coördineert bij calamiteiten de evacuatie van de Dijkpost.
- Waarschuwt hulpdiensten bij bijzondere situaties als bijvoorbeeld medische calamiteiten of verdachte pakketjes, kan evt slaappleatsen organiseren (indien van toepassing)
- Verlaat als laatste de dijkpost

Communicatie

- Verzorgt briefing/instructies/overleg/besprekingen.
- Geeft instructies aan dijkwachten voor het waarnemen en monitoren (op specifieke locaties).
- Overlegt met specialist en of uitvoerder over de te nemen maatregelen
- Informeert het kantoor tijdig en op de afgesproken wijze over waarnemingen, gebeurtenissen en maatregelen.
- Vraagt advies of ondersteuning of hulp aan kantoor als gebeurtenissen de deskundigheid of het mandaat van de dijkpost te boven gaan (bv ondersteuning door extra intern

- personeel of bijzondere bijstand)
- Levert i.o.m. ico samenvatting (zo mogelijk netcentrisch) aan kantoor
- Houdt eigen logboek bij

Schades

- Verzamelt de bevindingen van de dijkwachten en bespreekt dit met informatiecoördinator
- Wint informatie in/geeft opdracht tot diagnose en prognose om een beeld- en oordeelsvorming te krijgen rond gebeurtenissen en maatregelen.
- Ziet toe op een goede verwerking van de gegevens in app/ samenvatting. Vraagt om beeldmateriaal ter ondersteuning schadebeeld
- Neemt besluiten over te nemen maatregelen en de prioritering hiervan
- Verstrekt opdracht aan personeel en aannemers voor het uitvoeren van maatregelen
- Houdt de voortgang en controle in de gaten van gebeurtenissen en maatregelen

Na inzet
Opruimen dijkpost

INFORMATIECOORDINATOR

Jannes van 29 ondersteunt het hoofd dijkbewaking bij het registratieproces op de dijkpost en verzorgt de communicatie met kantoor. Hij is de ico en heeft de volgende werkzaamheden die hij afstemt met het hoofd dijkbewaking en de ondersteuner:

Vorbereiding

- Dijkpost inrichten als voorbereiding op het kunnen delen van informatie:
  - Computers en aansluitingen checken.
  - Netcentrische systeem en app checken/ starten
  - Portofooncentrale plaatsen en checken

Inzet

- Duidelijke taakverdeling met hoofd dijkbewaking
- App met schadebeelden volgen/ schadeformulieren verwerken
- Bijhouden meldingen: registreren en verwerken
- Portofooncentrale/ telefoon bedienen. Alarmeringen via telefoon/ porto opnemen.
- Schades categoriseren i.o.m. hoofd dijkbewaking
- Contact onderhouden met dijkwachten: vertrek en terugkomst bijhouden in afstemming met ondersteuner
- Meldingen in app/ schadeformulieren in de gaten houden en hoofd dijkbewaking informeren over kritieke zaken.
- Samenvatting belangrijkste zaken aan kantoor melden via netcentrisch systeem en/ of telefoon
- Uitvoerders/ specialisten in veld volgen en bevindingen opnemen.
- Acties in veld opnemen
- Overdracht van vorige en aan volgende informatiecoördinator
- Actieve deelname aan overdracht/evaluatie/besprekingen

Na inzet

- Opruimen dijkpost.
- Opslaan documenten
- Verzamelt de urenregistratie van de aannemers en/of betrokkenen

DIJKWACHT

Een dijkwacht loopt of rijdt specifieke trajecten en meldt schades of bijzonderheden op afgesproken wijze (via app en/of telefoon en/of formulier of porto). Ook monitort hij bekende schades.

Er zijn junior en senior dijkwachten. De senior heeft beduidend meer kennis en ervaring en heeft verdiepende cursussen/ trainingen gevolgd. De senior neemt de leiding van het dijkwachtteam. De junior is minder ervaren en volgt de aanwijzingen van de senior dijkwacht.

John van 25 is junior Dijkwacht. Hij heeft een basisopleiding gevolgd en het certificaat behaald.

Linda van 32 is senior Dijkwacht. Zij heeft al 5 jaar (minimaal jaarlijks) aan oefeningen meegedaan en diverse bijeenkomsten bijgewoond. Zij kent (globaal) het traject en het gebied. Daarnaast heeft zij een aantal specifieke eigenschappen/capaciteiten zoals stressbestendigheid en leidinggevende capaciteiten. Door het afleggen van examens zijn deze competenties naar voren gekomen. Voor een seniorfunctie is Linda geselecteerd/ gevraagd.

Voor beiden geldt:

- Op tijd aanwezig, met opgeladen telefoon en geschikte kleding
- Meldt zich bij ondersteuner
- Volgt opdrachten op van hoofd dijkbewaking en/ of informatiecoördinator
- Ontvangt briefing en instructies van ico of ondersteuner en van hoofd dijkbewaking
- Neemt benodigde materialen en middelen in ontvangst, controleert deze en levert na de inspectie weer zo schoon en netjes mogelijk in
- Meldt zich bij vertrek en terugkomst bij ico of ondersteuner
- Is verantwoordelijk voor eigen veiligheid en die van team, helpen elkaar
- Loopt/ rijdt traject en meldt schades of bijzonderheden op afgesproken wijze (via app en/of telefoon of porto). Of via formulieren. En bespreekt deze na afloop met hoofd dijkbewaking of specialist.
- Actieve deelname aan overdracht/evaluatie/besprekingen.
- Verleent hand- en spandiensten indien wenselijk.

SPECIALIST

Er zijn verschillende specialisten, zowel op kantoor of dijkpost als in het veld.

SPECIALIST KANTOOR/ DIJKPOST

Maarten van 42 is specialist op kantoor. Hij heeft de volgende werkzaamheden:

- Volgt waterstandsprognoses en weersverwachtingen.
- Overlegt met hoofd dijkbewaking (prioritering) trajecten en bijzondere situaties op kering
- Houdt informatie uit dijkpost in de gaten en beoordeelt het advies en acties van hoofd dijkbewaking
- Heeft regelmatig (telefonisch)overleg met hoofd dijkbewaking, o.a. over schades die door hoofd dijkbewaking worden gecontroleerd en hersteld
- Adviseert hoofd Dijkbewaking over inzet en beschikbaarheid van personeel en aannemers.

SPECIALIST VELD (DIJK)

Karin van 49 is specialist in het veld en zij heeft de volgende werkzaamheden:

- Volgt opdracht hoofd dijkbewaking om aangegeven schades nader te inspecteren
- Controleert de logboeken en/ of formulieren van de dijkwachters bij de overdracht van dienst en zo vaak als nodig is.
- Geeft advies bij de analyse van het probleem aan hoofd dijkpost.
- Kent de WIKI noodmaatregelen.
- Controleert en beoordeelt waargenomen faalmechanismen aan de waterkering.
- Voert aanvullende waarneming uit op verzoek van hoofd Dijkbewaking.
- Stuur aannemers/uitvoerders aan, geeft instructies en houdt toezicht op de uitvoering.
- Geeft opdracht aan de aannemer tot sluiting/opening van coupures en afsluiters
- Houdt de ico of ondersteuner op de hoogte van de uitvoeringsstatus.

UITVOERDER

Karel van 37 is uitvoerder buiten en is verantwoordelijk voor de coördinatie van herstelwerkzaamheden. Daarbij voert hij de volgende werkzaamheden uit:

- Beoordeelt schade en overlegt met hoofd dijkbewaking over (al dan geen) herstel en werkwijze. Bespreekt planning.
- Stelt in overleg met hoofd dijkbewaking uitvoeringsplan op voor uitvoeren van herstelwerk/noodmaatregel
- Veel voorkomende noodmaatregelen worden uitgezet op basis van eigen kennis en richtlijnen.
- Minder gebruikelijke en complexe herstelwerkzaamheden worden uitgezet na overleg met de specialist waterkeringen op kantoor. Eventueel kan overwogen worden de schade via projectleiding te herstellen (als project).
- Stuur herstelteams aan en bewaakt en controleert resultaat
- Stemt af met hoofd dijkbewaking
- Houdt voorraad in loods/ magazijn bij in overzicht en zorgt indien nodig voor aanvulling van de voorraad.

ONDERSTEUNER

Leo van 25 is ondersteuner en heeft een breed scala aan mogelijke werkzaamheden die worden afgestemd met hoofd dijkbewaking en informatie coördinator:

VOORBEREIDING

- Afstemming hoofd dijkpost tijden en locaties. Indelen inspectieteams per traject.
- Middelen en materialen klaar leggen (tassen, kaart trajecten, prikstok, klotenpijp, EHBOspullen, (zak)lamp, porto, eten en drinken voor onderweg etc.)
- App controleren en Ipad/ smartphone
- Opladen benodigde apparaten.
- Dijkpost inrichten
- Catering (laten) regelen.
- Vervoer dijkwachten regelen.
- Extra schoonmaak op dijkpost regelen
- Briefing afstemmen met hoofd dijkbewaking
- Format evaluatie dijkpost opstellen.

INZET DIJKPOST

- Dijkwachters welkom laten voelen, ondersteunen waar nodig.
- Ontvangen van medewerkers op de dijkpost en presentielijst laten invullen
- Voorraadlijsten beheren, materialen inroepen
- Uitrusting controleren, instrueren en registreren
- Organisatiebriefing geven:
  - Wie zitten in teams?
  - Wat krijg je mee in rugzak?
  - Let op veiligheid (hesje)
  - Ipad en portocheck
  - Verwijzen naar evaluatie
- Catering: verwijzen naar catering, drinken en snacks en deze tijdig (laten) bijvullen. Koffie zetten. Zorgen voor voldoende eten en drinken hoofd Dijkbewaking en andere ico:
- Coördinatie van uitgifte middelen
- Dijkpost opgeruimd (laten) houden
- Vervangen van informatiecoördinator indien afspraak
- Inname van inspectiemiddelen en coördineren van de inname van de overige middelen.
- Opdrachten hoofd dijkbewaking en informatiecoördinator uitvoeren

NA INZET

- Evaluaties op dijkpost laten invullen (en ook zelf doen)
- Opruimen dijkpost
- Check schoonmaken
- Maken overzicht te vervangen materialen
- Bedankje (mail/ brief/ presentje) aan alle deelnemers en betrokkenen.